

**GOBIERNO DE
MÉXICO**

EDUCACIÓN
SECRETARÍA DE EDUCACIÓN PÚBLICA

Dirección Académica

**Mi ktyech kpejkañ juñ yik'oty mi
kts'ijbuñ tyi lak ty'añ. CH'ol**

**Empiezo a leer y escribir
en mi lengua. Ch'ol**

MIBES 1

Ijuñ x-ak' p'isña'tyi'baläl

Instructivo del aplicador

P'isña'tyi'baläl 1, 2

Formativas 1 y 2

MEVyT IB BE1F1.16.11.1

MEVyT IB BE1F2.16.11.2

Ijuñilel cha'añ mi iyäjk'el p'isña'tyi'baläl

Ili juñ mu'bä ik'äjñel che' mi iyäjk'el p'isña'tyi'baläl I yik'oty II mi ikajel ak'añ jatyety xpäsjuñ cha'añ mi imejlel awäk'e' ili p'isña'tyi'baläl icha'añ ili jump'ujch juñ ik'aba' *Mi ktyech kpejkañ juñ yik'oty mi kts'ijbuñ tyi lak ty'añ CH'ol*, MIBES 1 icha'añ MEVyT *Indígena Bilingüe*. Mi ik'äjñel ili p'isña'tyibaläl I ik'äjñel che' ujtyemix ik'el ili uxp'ajl ty'añ tyi ñaxambä junchajp ty'añ tyilembä ilaj tyi juñ. Ixku ili p'isña'tyi'baläl II mi ik'äjñel che' ujtyemix ik'el ili cha'p'ajp ty'añ ya'bä mi ityilel tyi cha'chajp ty'añ Weñ ñuk ik'äjñi'bal cha'añ mi lak chäñ k'ajtyesañ ili p'isña'tyi'baläl, mi iyäjk'el **tyi mejlel tyi jujuntyikil**.

Mi jk'ajtyesa'beñety cha'añ yom xuk'ul yik'oty ts'äkäl mi apejkañ ili juñ che' maxtyo wolik awäk'e' tyi bujty'el ili p'isña'tyi'baläl, cha'añ weñ mi asu'be' tyi mejlel yik'oty tyi jak'ol ili p'isña'tyi'baläl.

Yom mi ach'äme' tyi ty'añ:

a) CHe' maxtyo wolik awäk'e' tyi melol

- Yom ñaxañ mi ak'ajtyi'beñ jiñi enlace educativo bilingüe yik'oty *técnico docente*, jiñä ijuñilel p'isña'tyi'baläl mu'bä ikajel ak'äne' tyi ak'oñel: ijuñilel xik'oñel tyi p'isña'tyi'bälä, p'isña'tyi'baläl yik'oty ijuñilel bajche' mi its'ijbuñtyel.
- Chajpañ ili p'isña'tyi'baläl mu'bä ikajel awäk'e' tyi bujtyel yik'oty ak'eñ ijak'bal, cha'añ mi aña'tyañ baki mi imejlel atyaje' wokol che' woli awäk'e', yom mi ilajiñtyel bajche' ili, yom mi ach'ämbeñ isujm

mu'bä ikajel ak'ajtyibeñ, mi añ ty'añ machbä añik mi ach'añbentyel isujm o machbä kãnbilik, mach weñ tsikilik ejtyalältyak, yik'oty yañtyakbä.

b) CHe' wolix awäk'e' tyi melol

- Ts'äktyesañ ili ts'itya'ty'añ tyi jujuntyikil lak pi'älob baki mi ik'ajtyi'beñtyel ik'aba' ilaj tyi p'isña'tyi'baläl.
- Su'beñ jiñi xkãñjuñ ili p'isña'tyi'baläl woli iyäk'eñtyel imel cha'añ mi iña'tyãntyel chuki tsa' iñopo yik'oty bakibä ma'añik tsa iñopo imel ilaj tyi junmujch juñ. Che' ja'el mi iyäk'eñety aña'tyañ bakibä mi yom mi icha' päsbeñtyel majlel, che' bajche' mi iyäl jiñä baki la kom k'otyel tyi kãntyesaya.
- Päsbeñ lak pi'älob jiñä p'isña'tyi'baläl yik'oty su'beñob cha'añ mi imejlel ik'ajtyi'beñetyob mi añ k'ajtyiyaj machbä añik woli ich'ämbeñ isujm.
- Kotyañ lak pi'älob yik'oty komo pejkañla jiñä xik'oñel mu'bä ich'ämtyilel ili p'isña'tyi'baläl, mi imejlel amel tyi käläx che'äch bajche jaya awom che' woli awäk'e tyi mejlel majlel. Su'beñ xkãñjuñ baki ma'añik woli ichämbeñ isujm k'ajtyiyaj, pe mach yomik mi awäk'eñ ijak'bal.
- Yom weñ mi ich'ämbeñ isujm jiñä mu'bä ikajel imelob xkãñjuñ, bajche' tsuyu, ak'eñ iñujp, ts'ijbañ, säpä, yik'oty yañtyakbä.
- Ak'eñ p'isña'tyi'baläl tyi jujuntyikil lak pi'äl cha'añ jiñ mi iyäk'eñ ijak'bal k'ajtyiyajtyak tyi ibajñelil.
- Su'beñ cha'añ yom weñ mi its'ijbuñ itye'el ty'añ yik'oty yom mi ik'añ lapis cha'añ mi imejlel tyi sujkuñtyel, mi che' yom imel.

- Mi ma'añik woli iña'tyañ bajche' yom imel ijak'bal ili p'isña'tyi'baläl, tyijkñesa'beñ ipusik'al yik'oty yom mi okotyañ apejkañ awik'oty.

ch) CHe' ujtyemix awäk'e' tyi melol

- CHe' tsa'ix ujtyi ijak'ob, mukix imejlel asu'beñob cha'añ wokolix iyäläyob cha'añ tsa' ujtyi iyäk'ob iwersaj ilaj tyi p'isña'tyi'baläl.
- Yom mi ats'ibun yik'oty mi ak'añ jiña juñ ts'ijbu'bilbä bajche' yom mi imejlel amel awe'tyel.

Jiñi pejkajuñ yik'oty tyi ch'ämbeñtyel isujm ity'añ ili juñ mi imejlel awäk' tyi weñ ili p'isña'tyi'baläl cha'añbä xkänjuñob.

Iyujtyi'bal juñ tsa'bä k'äjñi tyi mejlel p'isña'tyi'baläl.

Fin del instructivo del aplicador para la evaluación formativa.